

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ ขณะนี้ได้หยั่งรากลึกลงในสังคมไทย พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” ในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงความถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต หลักการทรงงานของพระองค์จะเน้นการ “เข้าใจ เข้าถึง และร่วมพัฒนา” อย่างสอดคล้องกับ “ภูมิสังคม” ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของระบบภูมินิเวศ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการพัฒนาที่มุ่งสู่ “การพึ่งพาตนเอง” ดำเนินการด้วยความรอบคอบ วิเคราะห์ระมัดระวัง “ทำตามลำดับขั้นตอน” มีการทดลองด้วยความเพียรจนมั่นใจ จึงนำไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์สู่สาธารณะ

สังคมไทยได้ตระหนักและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาแนวทางในการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) ที่ประเทศไทยเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และสถานการณ์ในขณะนั้นได้สะท้อนผลการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุลและยั่งยืน เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ขณะที่สังคมเผชิญปัญหาในหลายด้าน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ปัจจุบันการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปอย่างกว้างขวาง เป็นปรัชญาที่ชี้นำยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้นำไปเป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนในทุกระดับตั้งแต่ปัจเจก ครอบครัว ชุมชน จนถึงประเทศมีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและบริหารจัดการความเสี่ยง ทำให้สังคมไทยสามารถฟันฝ่าและผ่านพ้นภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและภัยพิบัติได้ดีกว่าในอดีต อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศในอนาคต สังคมไทยยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนและอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำในสังคม และการบริหารจัดการภาครัฐที่อ่อนแอ ประกอบกับต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัด จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นของตนเอง รวมทั้งการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และมีธรรมาภิบาล

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวน ซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก แม้ในภาพรวมสังคมไทยมี

ภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น และมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งแตกต่างกันไปทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายมิติ โดยเฉพาะความเสี่ยงจากการบริหารภาครัฐที่อ่อนแอ โครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งความเสี่ยงจากความเสื่อมถอยของค่านิยมที่ดีงามในสังคมไทย ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความเสี่ยงด้านความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมืองเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรู้” ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ^๑

เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมมาเป็นเกษตรกรรมสมัยใหม่ ทำให้การประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องมีค่าใช้จ่ายสูงปัญหาเหล่านี้จึงเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาโดยตลอดในสังคมไทย ดังนั้น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นปรัชญา ที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืนเป็นการเหมาะสมกับสังคมไทยทำให้สังคมไทยรู้จักกินพอดี อยู่พอดี มีปัญญาเท่าทัน มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงรู้จักการใช้เป็น เก็บเป็น ไม่เป็นหนี้และเลี้ยงอบายมุขซึ่งจะเป็นทางแห่งการที่จะนำมาซึ่งการประพาสในทางทุจริตจนกรรณ นอกรอย เลี้ยงชีพในทางอันมิชอบ แต่ในปัจจุบันการบริโภคนั้นกลายเป็นค่านิยมที่ยึดติดกับวัตถุที่ทำให้คนเราใช้จ่ายเกิดความจำเป็นและทำให้เกิดความต้องการที่ไม่รู้จักความพอดีและความเพียงพอมีความคิดที่จะเอาแต่ได้ ฝ่ายเดียว การเอารัดเอาเปรียบและทำมาหากินที่ส่อไปในทางทุจริตจนกลายเป็น

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (สศช.),แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๔), หน้า ๗.

เป็นปัญหาและภาระของสังคมวิถีเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการผลิตที่พึ่งพาตนเอง มีผลผลิตและอาหารเพื่อการบริโภคมีการใช้แรงงานในครอบครัวสม่ำเสมอและมีการทำในพื้นที่ตลอดปี มีรายได้จากกิจกรรมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกโดยมีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรในไร่นาอย่างเต็มที่ เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และความแปรปรวนของราคาผลผลิต ลดรายจ่ายในครอบครัว ลดการใช้สารเคมีทำให้คุณภาพของดินและระบบนิเวศเกษตรของไร่นาและชุมชนดีขึ้น สมาชิกมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น ครอบครัวมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ มีความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันไปให้ผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ได้เพื่อน และเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี ที่จะช่วยลดความเห็นแก่ตัว และสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในจิตใจการมีจิตในที่แบ่งปันเป็นพื้นฐานให้เกิดการรวมกลุ่มในสังคมชุมชนมีความเข้มแข็งถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคมที่สามารถขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือคนยากจนและคนด้อยโอกาสในลักษณะที่อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร^๒

จากพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทย ทำให้เกิดหน่วยงานสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเกิดขึ้น เหตุผลคือที่ผ่านมาการพัฒนาการเกษตรจะเป็นการกำหนดนโยบายโดยทางราชการซึ่งมิได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และการประกอบเกษตรกรรมของตนเอง จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบในการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการประสานความร่วมมือระหว่างข้าราชการในระดับกำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติการ นักวิชาการ และเกษตรกรเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรที่ขาดปัจจัยในการประกอบอาชีพรวมตัวกันเป็นองค์กรเกษตรกร เพื่อทำแผนและโครงการในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน ซึ่งจะมีการจัดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินการเพื่อให้การฟื้นฟูและพัฒนาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการจัดให้มีกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเกิดขึ้น และได้พระราชบัญญัติ “กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร” พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ประกาศว่า หมวด ๑ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร” ให้กองทุนเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ (๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกร (๓) พัฒนาความรู้ในด้านการเกษตรกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรเกษตรกร (๔) พัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างเกษตรกร^๓ ทำให้บทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกร

^๒ กาญจนา แก้วเทพและกนกศักดิ์ แก้วเทพ, การพึ่งตัวเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๓๐), หน้า ๙.

^๓ สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร, “พระราชบัญญัติ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒”, (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

และต้องการให้เกษตรกรที่ประสบปัญหาเรื่องนี้ ปรับแนวคิด ทักษะ ทักษะการ พัฒนาอาชีพหลัก สร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องกลับมาเป็นหนี้ซ้ำอีกรอบ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาช่วยในการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรสัมฤทธิ์ผลตาม “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ได้นั่นเอง

ผู้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เนื่องมาจากยุทธศาสตร์ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรที่ได้จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ของสำนักงานกองทุนไว้ ๕ ข้อด้วยกัน ๑. จัดการหนี้ของเกษตรกรให้เหมาะสมเพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสฟื้นฟูอาชีพและดำรงชีพได้อย่างมั่นคง ๒. พัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งสามารถนำพาสมาชิกเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพได้อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓. ฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพหลักให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ๔. สร้างรายได้เพิ่ม เสริมอาชีพหลัก ด้วยองค์ความรู้และภูมิปัญญาบนฐานทรัพยากรขององค์กรและชุมชน^๕ และสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ยังได้กำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจ ที่ได้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้ พันธกิจที่ ๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจนของเกษตรกร ๒. ส่งเสริมสนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ๓. พัฒนาความรู้ในด้านการเกษตรหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกร ๔. พัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและเกื้อกูลซึ่งกันและกันของเกษตรกร^๖ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าวิทยานิพนธ์หัวข้อดังกล่าวนี้ มีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในท่ามกลางสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและทิศทางการพัฒนาของประเทศที่อยู่ในขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อไม่น่าไว้วางใจ และต้องการแนวทางการแก้ไขปัญหาและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแน่ชัดโดยมีหลักแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาทและคำนึงถึงความพอประมาณ คือ ให้ทำอะไรด้วยความพอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่นในขณะเดียวกันก็ต้องมีเหตุผลในการกระทำและมีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ มีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งกำลังเป็นแนวความคิดหลักอย่างน้อยก็ในหลักการในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรของหน่วยงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และมีแนวโน้มว่าจะเป็นทางเลือกของประเทศ ท่ามกลางกระแสที่เชี่ยวกรากของเศรษฐกิจระบบทุนนิยมเสรีและบริโภคนิยมอยู่ในขณะนี้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา วิจัย เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนฟื้นฟู

^๕สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร, “ยุทธศาสตร์กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร, ประจำปี ๒๕๔๙”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๒.

^๖สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร, “ระเบียบ ข้อบังคับ กฎกระทรวง กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร” (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗, หน้า ๒๙.

และพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการวิจัยนำไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรเป็นอย่างไร?

๑.๓.๒ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร โดย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร?

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร มีอะไรบ้าง?

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้ คือ

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ๓ ด้าน ๒ เงื่อนไข คือ ๑) ความพอประมาณ ๒) ความมีเหตุผล ๓) ความมีภูมิคุ้มกัน ๑) เงื่อนไขความรู้ และ ๒) เงื่อนไขคุณธรรม ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนา เกษตรกรรมจังหวัดพิจิตร จำนวน ๕๖,๒๔๘^๖ คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๘ คน

^๖สำนักงานกองทุนและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร, “ทะเบียนองค์กรเกษตรกร, ประจำปี ๒๕๕๔”, (ข้อมูล ณ.วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔), หน้า ๖.

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ รวมเป็นระยะเวลา ๘ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ เกษตรกรที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรแตกต่างกัน

๑.๕.๒ เกษตรกรที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรแตกต่างกัน

๑.๕.๓ เกษตรกรที่มีการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรแตกต่างกัน

๑.๕.๔ เกษตรกรที่มีรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้นและไม่ยึดติดกับทุนนิยมสมัยใหม่ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงมีสุขด้านครอบครัวด้านสุขภาพอนามัยที่ดี สุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรม และมีความสุขความพึงพอใจในการเป็นอยู่ได้อย่างพอเพียง

๑.๖.๒ เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน ชาวประมง ผู้ที่เลี้ยงสัตว์

๑.๖.๓ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พระราชดำรัสเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ยึดหลักแห่งความพอดีพอประมาณ ความมีเหตุมีผลการดำรงอยู่อย่างพอมีพอกินพอใช้ และมีภูมิคุ้มกันพึ่งพาตนเองเป็นหลักก่อนและสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในองค์กรและชุมชน

๑.๖.๔ คุณภาพชีวิตเกษตรกร หมายถึง การประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม มีความสุขความพึงพอใจในการเป็นอยู่อย่างพอเพียง

(๑) ความพอประมาณ หมายถึง การดำรงชีวิตด้วยความพอดี รู้จักใช้จ่ายอย่างพอดีและไม่สร้างหนี้สินในครัวเรือน

(๒) **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจในการประกอบอาชีพเป็นไปด้วยความ มีเหตุผลโดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันให้มากที่สุด

(๓) **ความมีภูมิคุ้มกัน** หมายถึง เกษตรกรมีหลักคิดและทักษะเบื้องต้นในการผลิตเองใช้เองเพื่อลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรที่เป็นฐานการผลิตและรักษาสมดุลของระบบนิเวศใน ดิน น้ำ ป่า ฯลฯ

(๑) **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง มีความรอบรู้ความเข้าใจเทคนิควิธีการฟื้นฟูอาชีพ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการฟื้นฟูอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนรอบด้านในสิ่งที่ทำ

(๒) **เงื่อนไขคุณธรรม** หมายถึง มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งกันและกันในองค์กรและชุมชน

๑.๖.๙ สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร หมายถึง กองทุนเป็นนิติบุคคล กองทุนไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สาขาจังหวัดพิจิตร

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรสาขาจังหวัดพิจิตร

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรสาขาจังหวัดพิจิตร